

KE ZDOKONALENÍ ORGANIZACE VĚDECKÉ VOJENSKÉ INFORMACE

Titul článku, který je redakčně upravenou a zpracovanou statí polského autora plukovníka v zál. mgr. Jana Wołoszczuka, zveřejněnou v Myšli Wojskové č. 4/1991, může být, dle našeho názoru, informativním přínosem k řešení obdobných otázek v Československé armádě.

Vědeckotechnický a hospodářský pokrok způsobuje stále rychlejší zapojování nových objevů a vynálezů ve všech oblastech života. Za této situace vědecká informace získává zvláštní postavení a stává se neodmyslitelným prvkem účinné činnosti. Jde tu ať již o národní hospodářství, tak i ozbrojené síly. Znalci podstaty tvrdí nikoli nepravdivě, že v současnosti bez důvěryhodné a rychlé informace nelze plnit téměř žádný úkol, tím více nelze po delší čas účinně působit.

Bojovým úspěchům za druhé světové války předcházely vždy svědomitě vedený průzkum, neboli zjednodušeně, patřičná informace. V současnosti bez důvěryhodné a živé informace nelze správně přijímat téměř žádná rozhodnutí, ani účinně působit. Lze tedy tvrdit, že bez vědecké informace také plnění úkolu ozbrojenými silami nebude účinné.

Vědecká informace ve vojenské oblasti zahrnuje znalosti, v nichž jde o vojenskopolitické, vojenskovědecké, vojenskoekonomické, vojenskotechnické, vojenskohistorické i další otázky. Uvedené druhy informací jsou sloučené, vzájemně se doplňují a obohacují.

V souladu s platnými právně organizačními pravidly v odvětví národní obrany tvoří vojenské knihovny a síť středisek vědeckých informací funkční jednotný systém soustředění, zpracovávání a zpřístupňování knižních materiálů a vytváření i rozšiřování dalších i druhořadých informačních zdrojů. Odtud je patrné úzké propojení informační činnosti s činností knihoven, střediska vědecké vojenské informace působí v rámci vojenských vědeckých knihoven. U organizačních útvarů, u nichž nepůsobí vědecké knihovny, jsou odborné knihovny nedílnou součástí středisek vědecké vojenské informace (SVVI). Tak je tomu mimo jiné u štábů okruhů.

Působnost střediska vědecké vojenské informace štábu okruhu si klade za cíl především uspokojování potřeb vojáků z povolání a občanských zaměstnanců štábu okruhu, ale také podřízených svazků, útvarů a zařízení. K zásadním úkolům střediska patří:

- vypracování (dle objednávky uživatelů) matematickodokumentačních soustav,
- stanovování běžných a perspektivních potřeb odběratelů informací a uvědomování organizačních buněk o nových pramenných materiálech,
- pořízení tematických dokumentačních soustav ke cvičení a výcviku vojsk,
- poskytování pomoci v rozsahu klasifikace dokumentačních zpracování,
- evidence vědecko-výzkumných a pokusných prací i pořizování dokumentačních karet o vykonaných cvičeních,

- analyzování potřeby nákupu odborné literatury a úvěrově rozdělovací činnosti.

Je známo, že jednou z podmínek využívání informací je její přizpůsobení potřebám všech zákazníků. Proto, hovoříme-li o podstatě organizace knihoven, je nezbytné zdůraznit, že pro hromadění, zpracovávání, přechovávání a zpřístupňování sbírek jsou zařízeními, jejichž přesné fungování má ohromný význam pro všechny oblasti života armády.

Rozlišování čtenářských a informačních potřeb vojáků z povolání a civilních pracovníků ozbrojených sil odpovídající růstu úkolů knihoven, nutí k vyhledávání nových forem a způsobů činnosti. V souvislosti s tím se u SVVI připisuje větší váha organizaci práce. To se projevuje v přijímání opatření, které by mohla vést k lepšímu fungování knihovny, zvláště při zabezpečení materiálů pro přípravu cvičení a výcvik vojsk.

Pokud se vychází z předpokladu, že středisko vědecké informace a knihovny poskytuje služby, a to někdy ve velmi krátkých lhůtách, SVVI se snaží rychle poskytnout velitelství a štábu okruhu materiály k výcviku podřízených svazků i útvarů. Proto jsou po předchozím stanovení tématu i termínu školení a problémů, které jsou řešeny, vyhledávány nejnovější publikace k danému tématu, ale také je zpracován tematicko informační soubor s výhledem, kde je daná položka a popsán způsob, jak se k ní dostat.

Potom jsou tyto soubory rozesílány všem zainteresovaným buňkám štábu, což značně zpřesňuje práci kolektivů, které připravují cvičení a cvičící.

Je jasné, že veškeré druhy vědecké informace, které uvádějí nové poznatky ve vojenské oblasti (nezávisle na zdroji původu, takové, jako např. výsledky výzkumů a teoretická pojednání, operační, bojové, politické zkušenosti atd.) musí být analyzovány, zevšeobecněny a dodány uživateli v odpovídající formě a množství. Navíc musí mít poskytovaná informace výběrový charakter, aby uživatelé nebyli zatěžováni nepotřebnými informacemi, musí být spojena s životem a účinností armády.

Hospodářský, vědecký a technický vývoj vyvolává nárůst množství informací. K tomu je možné sdělit, že pokud se v roce 1665 ukázal jeden vědecký časopis, v roce 1830 tři sta, v roce 1900 vystoupil počet vědeckých časopisů k 10 000 a v současnosti jich je už téměř 100 000. Tempo růstu má vzrůstající koeficient geometrické řady, odtud plyne předpoklad, že kolem roku 2000 počet titulů vědeckých časopisů dosáhne téměř miliónu.

Byly uskutečněny zajímavé propočty. Pokud by odborník, který zná 30 jazyků, začal 1. ledna studovat veškeré publikace své odbornosti a věnoval by čtení 40 hodin týdně, četl by 4 články za hodinu, tak by k 31. prosinci téhož roku přečetl víceméně jednu desetinu prací vydaných tohoto roku, aniž by měl již čas využít získané vědomosti. Ve skutečnosti je tomu ještě hůře.

Zkušenosti svědčí o tom, že nové a složité informace ztrácejí hodnotu, pokud dojdou k uživateli se zpožděním. Proto musí být získané informace rychle "opracovávány". Aby bylo možné se vyvarovat zpoždění, je nezbytné více než dosud využívat ke sběru i předávání informací elektronické počítače a mikropočítače, které se mohou velmi dobře hodit SVVI štábů okruhů i svazků.

Značnou pomoc při vědecké práci a samostatném vzdělávání vojáků z povolání musí poskytovat účelně a dovedně vytvořené odborné knihovny. Systém kompletace materiálů musí být dvoucestný, z ústředních přidělů a nákupů prováděných samostatně knihovnami v souladu s požadavky uživatelů. Úpravu vyžadují také služební vztahy mezi SVVI štábů okruhů a ústředními středisky vědecké informace ústředních zařízení MNO Polské republiky a vědeckými knihovnami vojenských akademií. Z toho je zřejmé, že u vědeckých knihoven vojenských akademií jsou hromaděny materiály, které jsou zpracovávány z hlediska vědeckokonceptních řešení, vojenské okruhy jsou zase praktickým článkem (podřízeným svazky a útvary) uskutečňování veškerých předpokladů vycházejících z pojetí. Vytvoření jednotného harmonicky fungujícího systému meziknihovní vojenské informace je jednou z podmínek zdokonalení vědeckoinformační činnosti v armádě.

Autor soudí, že by bylo užitečné k poskytnutí pomoci v této oblasti vydávání přílohy k časopisu "Myśl Wojskowa" formou zvláštní brožury (podle vzoru Informačně dokumentačního přehledu - obdoba informací poskytovaných VÚVI ČSA), v nichž by byly uvedeny hodnotnější materiály (pojednání) vojenských vysokých škol a jejich přidělování SVVI štábů okruhů, což by značně usnadnilo informační činnosti těchto středisek.

Zdokonalení informační činnosti, ať již u štábu okruhu, nebo svazků vyžaduje vyhledání účinných forem a metod i dalších účinnějších kanálů sběru a poskytování vědecké vojenské informace.

-JM-

POLITICKÉ NÁSTROJE OVLIVŇOVÁNÍ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

Náš redakčně upravený a souhrnně zpracovaný článek tří autorů byl převzat z knihy Příručka strategie, již vydalo Deutsche Strategie Forum v roce 1991. Domníváme se, že k pochopení celého záběru strategie prvek politických nástrojů je její neodmyslitelnou a neoddělitelnou součástí, platnou jak v minulosti, tak v přítomnosti i budoucnosti.

Hubertus Scheibe se zabýval ve výše uvedené příručce vědeckou a kulturní politikou, sportem.

Kultura, věda, výměna mládeže, sport a partnerství měst mají jedno společné: nepodléhají nařizovací pravomoci vlády státu odpovědného za zahraniční politiku. Avšak v totalitních diktaturách se ani tyto oblasti nevymykají rovnostářství. Z toho vyplývá otázka, zda je možné tyto oblasti vůbec považovat za nástroj strategie. Politika má ovšem četné nástroje k tomu, aby mohla tyto oblasti podporovat nebo bránit jejich rozvoji. Nemůže však určovat a často ani ovlivňovat jejich obsah. Přesto hrají tyto oblasti v mezistátních vztazích tak důležitou úlohu, že nemohou být vyloučeny, ačkoli nemohou být ani ovládnuty.

K nástrojům, které mohou v širším smyslu ovlivňovat veřejné mínění, patří také oblasti kulturní a vědecké politiky, veškerá výměna mládeže, partnerství s městy v zahraničí a sportovní styky všeho druhu.

Kulturní a vědecká politika jsou vysvětlovány společně, přičemž kulturní politika je nadřazeným pojmem.

Kulturní politika je činnost, především státu, jakož i určitých organizací a zařízení v oblasti vzdělání, vědy a umění. Kulturní politika je spíše péčí o kulturu a její podporu, avšak není řízením kultury.